

Profesoriaus Norberto Vėliaus skaitymai (XIV)

APIE VELNIUS IR VELNIAVAS BALŲ RELIGIJOJE IR MITOLOGIJOJE

Konferencijos mokslinis komitetas

Dr. Radvilė Racėnaitė, pirmininkė

Dr. Vita Džekčioriūtė, sekretorė

Dr. Salomėja Bandoriūtė-Leikienė

Dr. Andrius Kaniava

Dr. Jūratė Šlekonytė

Dr. Daiva Vaitkevičienė

Viršelyje:

Norbertas Vėlius Kryžioškų kaimo kalvose. 1986 m.

Fotografavo Algimantas Kunčius

(iš Lietuvos nacionalinio muziejaus rinkinių)

Skiriama
Norberto
Vėliaus
(1938–1996)
gimimo
85-osioms
metinėms

PROGRAMA

Konferencija vyks:

2023 m. balandžio 20–21 d.

Lietuvių literatūros ir tautosakos institute,

Antakalnio g. 6, LT-10308 Vilnius

Taip pat bus transliuojama ZOOM platformoje

Prisijungimo duomenys skelbiami ir LLTI interneto svetainėje: <http://www.llti.lt/lt/renginiai/>

Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas
www.llti.lt

BALANDŽIO 20 D., KETVIRTADIENIS

- 10.00–10.30 **Konferencijos atidarymas**
- 10.00–10.10 **AUŠRA MARTIŠIŪTĖ-LINARTIENĖ** (*Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto direktorė*)
Įžanginis žodis
- 10.10–10.30 **ALGIMANTAS KUNČIUS**, *fotografas*
Iš atsiminimų apie Norbertą Vėlių
- 10.30–12.30 **I sesija. Moderuoja RADVILĖ RACĖNAITĖ**
- 10.30–11.00 **LINA BŪGIENĖ** (*Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas*)
Kerėjimai, nužiūrėjimai ir kitokia *velniava* nūdieniame Lietuvos kaime (folkloro ekspedicijų duomenimis)
- 11.00–11.30 **GRAŽINA KADŽYTĖ** (*Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas*)
Gyvenimo svetimoje aplinkoje burtai ir prietarai. Čiornaja Padina
- 11.30–12.00 **DAIVA VAITKEVIČIENĖ** (*Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas*)
Užkalbėjimai, žadėjimai, vardijimai: lietuviškosios terminologijos metmenys
- 12.00–12.30 **AELITA KENSMINIENĖ** (*Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas*)
Velnio mįslės
- 12.30–13.30 **Pietų pertrauka**
- 13.30–15.30 **II sesija. Moderuoja ANDRIUS KANIAVA**
- 13.30–14.00 **ARŪNAS VAICEKAUSKAS** (*Vytauto Didžiojo universitetas*)
Velniava Kalėdų Senelio biografijoje
- 14.00–14.30 **JOLANTA ZABULYTĖ** (*Vilniaus dailės akademija*)
Religinių paminklų ir *velniavos* saitai
- 14.30–15.00 **ŽAVINTA SIDABRAITĖ** (*Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas*)
Sakytų įvaidis Prūsijos Lietuvoje: tarp liaudies pasakojimo ir literatūros
- 15.00–15.30 **TOMAS ČELKIS** (*Vilniaus universitetas*)
Senieji žmonės XIV–XVI a. Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės šaltiniuose. Kas jie?
- 15.30–16.00 **Kavos pertrauka**
- 16.00–17.30 **III sesija. Moderuoja VITA DŽEKČIORIŪTĖ**
- 16.00–16.30 **RIMANTAS BALSYS** (*Klaipėdos universitetas, Lietuvos kultūros tyrimų institutas*)
Gaidys ir višta liaudies medicinoje
- 16.30–17.00 **MARIUS ŠČAVINSKAS** (*Klaipėdos universitetas*)
Liaudiškasis velnio vaizdinys XIII a. Viduramžių raštijoje
- 17.00–17.30 **IGNAS ŠLAJUS** (*Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas*)
Ketupėsčia į pragarą *Puer Esser* pelkėje:
velnio buveinė baltų religijos ir mitologijos šaltiniuose

BALANDŽIO 21 D., PENKTADIENIS

- 9.30–11.30 **IV sesija. Moderuoja LINA BŪGIENĖ**
- 9.30–10.00 **JŪRATĖ ŠLEKONYTĖ** (*Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas*)
Tau viena teko, o man dvi: velnio kėslai stebuklinėje pasakoje „Sutartis nesiprausti“ (ATU 361)
- 10.00–10.30 **INESE PINTĀNE** (*Karolio universitetas, Praba, Čekija*)
Velnio paveikslas latvių ir lietuvių pasakose
- 10.30–11.00 **SOLVEIGA ŠLAPIKIENĖ** (*Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas*)
Angelai ir velniai tradiciniame lietuvių pasaulėvaizdyje: tarp bendrystės ir priešybės
- 11.00–11.30 **VITA DŽEKČIORIŪTĖ** (*Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas*)
Mitologinis grybų ryšys su velniu ir jam artimomis būtybėmis
- 11.30–12.00 **Kavos pertrauka**
- 12.00–13.30 **V sesija. Moderuoja JŪRATĖ ŠLEKONYTĖ**
- 12.00–12.30 **STANISLAV GUBANČOK** (*Šv. Kirilo ir Metodijaus Universitetas, Trnava, Slovakija*)
Slovakų *Morena* ir lietuvių *Morė*. Ritualinių pamėklių lyginamoji perspektyva
- 12.30–13.00 **ROKAS SINKEVIČIUS** (*Kauno miesto muziejus*)
Mitinių Velnio ir Aušrinės santykių rekonstrukcijos pagrindumas
- 13.00–13.30 **BIRUTĖ JASIŪNAITĖ** (*Vilniaus universitetas*)
Frazologizmai su žodžiais *pragaras* ir *pekla*
- 13.30–14.30 **Pietų pertrauka**
- 14.30–16.30 **VI sesija. Moderuoja SALOMĖJA BANDORIŪTĖ-LEIKIENĖ**
- 14.30–15.00 **ASTA SKUJYTĖ-RAZMIENĖ** (*Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas*)
Ponia ar ponas – tas pats šėtonas: dvarininkija lietuvių tautosakoje
- 15.00–15.30 **ANDRIUS KANIAVA** (*Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas*)
Nepaprasti žmonės Plateliuose: nuo ežero valdovės iki pilies ponaičio
- 15.30–16.00 **DAINIUS RAZAUSKAS** (*Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas*)
Akmenimis pavirtę velniai, arba kas tai yra „rusų“ mitologija
- 16.00–16.30 **RADVILĖ RACĖNAITĖ** (*Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas*)
Priešinių demonizavimas karo Ukrainoje kontekste: religija, mitologija, propaganda
- 16.30 **Konferencijos rezultatų aptarimas**